

EESTI
HOIURAAMATUKOGU

**EESTI HOIURAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE
2011. AASTAL**

Märts 2012

SISUKORD

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2011.AASTAL

EESSÕNA	3
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	5
1.1 STRUKTUUR	5
1.2 NÕUKOGU	6
1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST	7
1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA	9
1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE	10
1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA	11
2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS	11
3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE	12
4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE	13
5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	15
6 TEGEVUSKAVA 2012. AASTAKS	18

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2011.AASTAL

EESSÕNA	19
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	20
1.1. STRUKTUUR	20
1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST	21
1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA	24
2 KOGUD	27
3 LUGEJATEENINDUS	28
4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE	29
5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE	30
6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE	30
7 VEEBIRAAMATUKOGU LOOMINE	31
8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	31
9 TEGEVUSKAVA 2012. AASTAKS	32

EESSÕNA

Kultuuriministri 1.juuni 2010.a. määrusega nr 3 kehtestatud põhimääruse järgi on Eesti Hoiuraamatukogu põhiülesanded järgmised:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

2011.a. valmis Eesti Hoiuraamatukogu arengukava aastateks 2011-2015, millega on võimalik põhjalikumalt tutvuda veebiaadressil www.hoiuraamatukogu.ee

1.maist läks Eesti Hoiuraamatukogu Kultuuriministeeriumi viie esimese asutuse hulgas Rahandusministeeriumi üleriigilise tugiteenuste tsentraliseerimise projekti (TUTSE) raames üle SAP tarkvarale nii raamatupidamise, personali- kui palgaarvestuse osas.

Oktoobris 2011 võttis Eesti Hoiuraamatukogu kasutusele Webdesktop dokumendihaldustarkvara. 2011.a. teisel poolel tehti ettevalmistusi kinnisvara korrrashoiuteenuste osutamise üleminekuks Riigi Kinnisvara AS-le.

Seisuga 31.12.2011.a. oli hoiukogus 517 121 trükist. Aasta jooksul täienes hoiukogu 6931 teaviku võrra.

E-kataloogi ESTER sisestati 2011.a. jooksul 10 495 kirjet (3147 biblio- ja 7348 eksemplarikirjet). Liigitati ja märksõnastati 4045 trükist.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2011 815 814 trükist. Kogu täienes 2011. aasta jooksul 294 072 arvestusüksuse võrra. Teistele raamatukogudele jagati 84 860 trükist (2010.a. 81 824 trükist). Kõige enam said vahetuskogust oma kogudele täiendust kooliraamatukogud (26 863 eks.), seejärel rahva- ja erialaraamatukogud (21 262 eks.).

Eesti Hoiuraamatukogule investeringuteks eraldatud summadest viidi lõpule liitumine AS Tallinna Vesi ühisvee ja kanalisatsioonisüsteemiga (5982 €), teostati katuse remont (10 861 €), vahetati administratiivkorpusel aknad (7961 €), paigaldati tuletõkkeuksed (3956 €), valmis elektrisüsteemi projekt (12 782 €) ja soetati uut mööblit (6391 €).

Seadmete soetamiseks Eesti Pimedate Raamatukogule eraldati 2011.a. 28 760 €, mille eest soetati server (3706 €), Microtech robot heliraamatute paljundamiseks (18 990 €),

studioseadmeid ja tarvikuid (1679 €), mikrofonid (1035 €), Daisypleierid Stratus 12 M (2 tk. – 560 €), tarkvara Jaws litsentsi uuendused (2059 €) ja Plectalk Daisy salvestustarkvara PRO 5 litsentsi (720 €).

Eesti Hoiuraamatukogu töötajad on jätkuvalt aktiivselt osalenud erialaste organisatsioonide töös ja täiendanud end mitmetel koolitustel.

Koostöös Kultuuriministeeriumi ja Tallinna Keskraamatukoguga viidi 04.-06.05.2011 Tallinnas läbi Soome-Eesti-Šoti ühiskonverents “(Ühtlasi) avalikkusele: raamatukoguturundus ja rahvaraamatukogude suhtekorraldus tänapäeval” („To (too?) Public: Library Marketing and Public Relations in Public Libraries Today“).

6.-7. oktoobril 2011.a. korraldas Eesti Hoiuraamatukogu Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogu ja Soome Celia Raamatukogu koostööseminari, mille läbiviimist rahastas Kultuuriministeerium. Seminaril käsitleti lugejateenindust tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele, kogude komplekteerimist, erinevat laadi (heli-, e-, DAISY-täistekst- ja punktkirjas) raamatute valmistamist, tulevikusuundi Celia Raamatukogus ja Eesti Pimedate Raamatukogus. Seminari käigus tutvustati külalistele Eesti Pimedate Raamatukogu ja tehti ühine väljasõit Lahemaale.

28. novembril korraldas Eesti Hoiuraamatukogu Tallinnas IFLA LPD (Libraries Serving Persons with Print Disabilities) sektsiooni koosoleku seoses 2012. a. augustis Tallinnas toimuva IFLA eelkonverentsiga „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ . Koosolekust võtsid osa sektsiooni liikmed Soomest, Rootsist, Norrast, Belgiast.

Peavarahoidja Kalju Tammarule omistati kaitseväge teeneterist riigi Kaitsete teenete eest.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1 STRUKTUUR

15. nov. 2011.a. kinnitatud struktuur on järgmine:

I	Administratsioon	
1.	Direktor	1
2.	Peavarahoidja	1
3.	Raamatupidaja	0,5
4.	Kantselei juhataja	1
5.	Juhi abi	1
6.	Haldusjuht	1
7.	Koristaja	2
		7,5
II	Hoiuosakond	
8.	Osakonnajuhataja	1
9.	Süsteemihaldur	1
10.	Vanemraamatukoguhoidja	3
		5
III	Vahetusosakond	
11.	Osakonnajuhataja	1
12.	Vanemraamatukoguhoidja	2
		3
	Eesti Pimedate Raamatukogu	
13.	Osakonnajuhataja	1
14.	Infotöötaja	2
15.	Teabejuht	0,5
16.	Helioperaator	1
17.	Helindaja	1
18.	Punktkirja-toimetaja	1
19.	Tekstitöötaja-arvutispetsialist	1
20.	Tekstitöötaja	1
		8,5
	K O K K U	24

Eesti Hoiuraamatukogu töötajatest on 15 kõrgharidusega, sealhulgas raamatukogundusliku kõrgharidusega 11.

Seoses töömahu vähenemisega koondati 2011.a. hoiuosakonna pearaamatukoguhoidja koht.

Töö ümberkorraldamise tõttu Eesti Pimedate Raamatukogus koondati helistuudio juhataja ja abitöölise ametikohad. Kauaaegne helioperaator Igor Markatšjov siirdus pensionile ja helindaja ametikohal asus novembris 2011 tööle Henrik Veeäär.

1.2 NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 09.03.2010. a. käskkirjaga nr 117 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas raamatukogu tegevust nõukogu järgmises koosseisus:

Rutt Enok	Harju Maakonnaraamatukogu
Anu Iho	Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
Kristina Pai	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Meeli Veskus	Eesti Kultuuriministeerium
Kaie Holm	Tallinna Keskraamatukogu
Kaire Lass	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 01.06.2011. a. võttis osa nõukogu koosseisu kuus liiget, puudus Kristina Pai. Istungile olid kutsutud Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest 2010.aastal.

Nõukogu otsustas võtta teadmiseks Eesti Hoiuraamatukogu direktori ettekande raamatukogu tegevusest 2010.a.

Nõukogu istungist 15.11.2011.a. võtsid osa Kaie Holm, Meeli Veskus, Hilja Rikmann, puudus neli liiget.

Kutsutud olid Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu, Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu tegevusest 2011.a. ja tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu arengukava aastatel 2011-2015.

Nõukogu kiitis arengukava heaks.

1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Kalju Tammaru on Kultuuriministeeriumi esindajana Haridus- ja teadusministeeriumi juures töötava Teadusraamatukogude nõukogu liige ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonna esimees.

Kalju Tammaru on IFLA 2012 Helsinki rahvusliku orgkomitee juurde loodud Rahvusvahelise Nõukoja liige. IFLA 2012 ettevalmistuste käigus kohtus ta IFLA 2012 Helsingi orgkomitee esindajatega ja vahendas Eesti raamatukogudele ja raamatukoguhoidjatele võimalikke koostöövõimalusi.

ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös osalevad Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand; Silva Paluvits kuulub märksõnastamise ja liigitamise toimkonda.

Hoiuosakonna töötajad on esindatud ELNET-i töörühmades järgmiselt:

▪ haldurite kogu	-	Sünne Kold
▪ kataloogimise ja nime-
normandmete töörühm	-	Maimu Heintalu
▪ liigitamise ja märk-
sõnastamise töörühm	-	Silva Paluvits

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialastel koolitustel ja üritustel:

Peavarahoidja Kalju Tammaru:

- 26. jaanuaril osales Haridus- ja teadusministeeriumi kokku kutsutud oskuskeelekorralduse ümarlaual Eesti Keele Instituudis.
- 7.veebruaril juhatas Voldemar Milleri 100. juubeli kõnekoosolekut Eesti Teaduste Akadeemias.
- 8.veebruaril osales Voldemar Milleri juubelinäituse avamisel Rahvusraamatukogus.
- 10.veebruaril esines Voldemar Millerile pühendatud kodu-uurimisringi koosolekul Tallinna Linnamuuseumis.
- 28.veebruaril osales Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kõnekoosolekul „Raamatukogud erakondade kultuuripoliitikas“ ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu üldkoosolekul.
- 20.märtsil esines „Prillitoosi“ saates tutvustades Eesti Hoiuraamatukogu, lindistatud 8. märtsil (saatejuhid Hans Kaldoja, Eve Kaselaan).
- 8.märtsil osales Eesti Kodu-uurimise Seltsi üldkoosolekul.
- 14. aprillil tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu Rahvusraamatukogu täienduskoolituse IV mooduli „Kogude ja informatsiooni kättesaadavuse tagamine“ kuulajatele.
- 27.aprillil osales Eesti Terminoloogiaühingu aastakoosolekul.
- 30. aprillil osales raamatu Eesti teadlased ja insenerid välismaal / koost. Vahur Mägi ja Anne Valmas. Tallinn, 2011 esitlusel Eesti Teaduste Akadeemia saalis.
- 4.-6.mail juhatas konverentsil „To (too) public: Library marketing and public Relations in public libraries today“ ühte osa ja viis läbi ekskursioonid Pärnusse ja Viljandisse.

- 21. juunil sai kaitseväge juhataja vastuvõtul kaitseväge teeneteristi riigi Kaitseliste teenete eest.
- 28.juulil osales vestlussaate lindistamisel Raadio 4-s, eetris 20.08.
- 13. septembril osales Tartu Ülikooli Raamatukogus toimunud seminaril „Emakeelne e-raamat raamatukogus“.
- 16.-18.oktoobril juhatas CoBal 9 Balti Raamatukoguhoidjate IX kongressil Trakais (Leedu) ühte sektsiooni.
- 8.detsembril juhatas Rahvusraamatukogus rahvusvahelist seminari „Copyright in changing times“.

Vahetusosakonna töötajad:

Eve Lipand:

- 13.septembril osales Tartu Ülikooli raamatukogus toimunud seminaril “Emakeelne e-raamat raamatukogus”.
- 24.oktoobril osales Rahvusraamatukogus toimunud Eesti Raamatu Päeval.

Peep Pillak:

- 7.veebruaril 2011 esines mälestuskonverentsil „Teenäitaja allikate juurde. Voldemar Miller – 100“ ettekandega „Voldemar Miller arhivaarina“.
- 23. novembril esines Pariisis Prantsusmaa Välis- ja Euroopa asjade ministeeriumi ning Eesti, Läti ja Leedu suursaatkondade korraldatud kollokviumil “Kaotatud ja taastatud iseseisvus: Balti riikide iseseisvumine ja Prantsusmaa” ettekandega „The recognition of Estonia by France and the role of Andres Dido in it“.
- 29. novembril osales Tartu Kirjandusmuuseumis toimunud Ida-diasporaa töörühma koosolekul. Ida-diasporaa töörühm moodustati Rahvuskaslaste kongressi raames.

Peep Pillak võttis aastaringselt osa:

- Riigisekretäri juures tegutseva Arhiivinõukogu tööst
- Ajalookultuuriajakirja „Tuna“ kolleegiumi tööst
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse tööst

Hoiuosakonna töötajad:

- 14. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus toimunud emakeelepäevast „Kauni emakeele kaitseks – meie igapäevasest kõnepruugist“ võtsid osa Sünne Kold, Margit Margus, Ene Sakhai ja Maimu Heintalu.
- 28. veebruaril Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekust „Raamatukogu erakondade kultuuripoliitikas“ võttis osa Külli Gailit.
- 2.-3. märtsil teadusraamatukogude talveseminaril Otepääl osales Sünne Kold.
- 13. septembril Tartu Ülikooli Raamatukogus toimunud seminarist „Emakeelne e-raamat raamatukogus“ võttis osa Maimu Heintalu.
- 21. septembril toimunud VII üleriigilisest lasteraamatukogu päevast Tallinnas võttis osa Silva Paluvits.
- 21. septembril Eesti Rahvusarhiivi teabepäeval „Masinaga minevikku“ osales Silva Paluvits.
- 24. oktoobril toimunud eesti raamatu päevast „Eesti kirjandus ja eurooplus“ võtsid osa Margit Margus, Silva Paluvits ja Külli Gailit
- 4. novembril Tallinna Keskraamatukogus Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeval „Kuidas turundada raamatukogu kui positiivse kultuurisõnumi kandjat“ osalesid Margit Margus ja Silva Paluvits.

- 3. novembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus toimunud trükiste korrastamise töökojast võttis osa Külli Gailit.
- 17. novembril Eesti Rahvusraamatukogus toimunud mäluasutuste normandmete seminaril osales Silva Paluvits.

Vaiko Sepper:

- 2.-3.märtsil osales Bernhard spa hotellis Otepääl toimunud teadusraamatukogude talveseminaril, kus leidsid käsitlemist e-raamatute ja e-andmebaasidega seotud teemad
- 14. aprillil tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu Rahvusraamatukogu täienduskoolituse IV mooduli „Kogude ja informatsiooni kättesaadavuse tagamine“ kuulajatele
- 4.-6.mail osales konverentsil „To (too) public: Library marketing and public Relations in public libraries today“ ja ekskursioonil Pärnusse ja Viljandisse
- 12. septembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus dokumendi-haldustarkvara Webdesktop koolitusel.
- 13. septembril osales Tartu Ülikooli Raamatukogus toimunud seminaril "Emakeelne e-raamat raamatukogus" (korraldajateks ERÜ kogude toimkond ja ELNET Konsortsium)
- 6. -7. oktoobril tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu Soome Celia Raamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu koostööseminarist osavõtjatele ja viis läbi ekskursiooni Lahemaale
- 28. novembril korraldas Eesti Hoiuraamatukogus 2012. a. augustis Tallinnas toimuva IFLA eelkonverentsi „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ korralduskomitee koosoleku. Osavõtjad olid Soomest, Rootsist, Belgiast, Norrast.
- 16.detsembril osales erialaraamatukogude jõuluüritusel m/s Baltic Queen pardal, mille käigus tutvuti laevaga, kuulati m/s Baltic Queen kapteni Vahur Ausmehe vestlust "Laev kui ujuv linn“, valiti erialaraamatukogude sektsiooni uus esimees ja juhatus.

1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

9.veebbruaril külastasid Eesti Hoiuraamatukogu Kultuuriministeeriumi töötajad. Külalistele tutvustati 2010.a. mais Suur-Sõjamäele kolinud Eesti Pimedate Raamatukogu renoveeritud ruume ja raamatukogu tööd.

11. aprillil külastasid Eesti Hoiuraamatukogu Zachary Baker, Assistant University Librarian for Collection Development ja Karen Rondestvedt, Curator for Slavic and East European Collections, Stanford University Libraries. Walter P. Kistler and Olga Ritso Kistler fondi annetus Stanfordini Ülikooli Raamatukogule võimaldab raamatukogul suurendada oma kogude täiendamist Eesti ajaloo ja kultuuri kohta. Kohtumisel tutvustati külalistele Eesti Hoiuraamatukogu ja arutati koostöövõimalusi.

Koostöös Kultuuriministeeriumi ja Tallinna Keskraamatukoguga viidi 04.-06.05.2011 Tallinnas läbi Soome-Eesti-Šoti ühiskonverents “(Ühtlasi) avalikkusele: raamatukoguturundus ja rahvaraamatukogude suhtekorraldus tänapäeval” („To (too?) Public: Library Marketing and Public Relations in Public Libraries Today“). Konverentsi eesmärgiks oli kogemuste jagamine turundusstrateegiate ellurakendamise ja avalike suhete korraldamise ja arendamise kohta Eesti, Soome ja Šotimaa raamatukogudes ning Eesti raamatukogude

tutvustamine konverentsist osalejatele. Ligi 50 osalejat kuulasid kahel päeval kokku 15 turundusküsimusi käsitlevat ettekannet Eesti, Soome ja Šotimaa raamatukogutöötajatelt.

Konverentsi viimasel päeval külastati Pärnu ja Viljandi linnaraamatukogu ning Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžit ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiat.

18.mai 2011.a. toimus Eesti Hoiuraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kogude toimkonna töökoosolek, millest võtsid osa raamatukogutöötajad Eesti Rahvusraamatukogust, Tartu Ülikooli Raamatukogust, Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogust, Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogust, Eesti Kunstiakadeemia Raamatukogust, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Raamatukogust, Patendiinfo keskusest ja Eesti Hoiuraamatukogust.

Koosolekul arutati *Estonica* koguga seonduvaid ja e-raamatu seminari korraldamisega seonduvaid küsimusi. Raamatukogude esindajad andsid ülevaate vaegnägijate teenindamisest oma raamatukogudes ja arutati koostöövõimalusi. Eesti Hoiuraamatukogu töötajad tutvustasid osalejatele Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu.

15 juunil tutvustati Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu 20-le Tartu Ülikooli erialaraamatukogude töötajale.

15. novembril esitleti Tallinnas Rootsi saatkonnas Ülo Ignatsi (22.04.1951 - 11.08.2011) artiklite kogumikku "Vaba mehe vaba sõna", mis ilmus Eesti Keele Sihtasutuse väljaandel. Raamatus on valik Rootsis väljaantavas "Eesti Päevalehes" aastatel 1985 -1995 ilmunud Ülo Ignatsi artiklitest. Kogumiku koostasid Peeter Luksep, Tiina Pintsar, Toomas Tiivel ja Eesti Hoiuraamatukogu töötaja Peep Pillak. Artiklite kogumiku väljaandmist toetas üle 170 isiku ja 10 organisatsiooni. Esitlusel anti raamat üle selle väljaandmisele kaasaaitajatele Vaiko Sepperile ja Kalju Tammarule Hoiuraamatukogust ning Heini Vilbiksile Välisministeeriumi raamatukogust.

Ülevaade Eesti Pimedate Raamatukogu koostööst teiste asutustega on Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna tööd käsitlevas osa.

1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE

Eesti Hoiuraamatukogu infotehnoloogia kulud kokku 2011. a. olid 18 414 €, sellest remondi- ja hooldusteenusele kulus 9155 €, riistvarale ja tarkukutele kokku 5833 € (infotehnoloogilisele riistvarale – 4734 € ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisele riistvarale – 1098 €), info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisele tarkvarale 3267 € ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisele arendustööle 160 €.

2011. a. eraldas Kultuuriministeerium Eesti Hoiuraamatukogule põhivara hulka mittekuuluvat riist- ja tarkvara soetamiseks toetust „Infotehnoloogia majandamiskulude vahenditest” summas 1260 €.

Kultuuriministeeriumi poolt eraldatud infotehnoloogiatoetusest soetati:

Personaalarvuti HP 6200P SFF 13-2100/2/500/DVDRW/W7P32 – 487 € (83 € makstud omatulust)

Sülearvuti Lenovo T60 - 773 €

Investeeringute eraldise eest seadmeteks soetati server (3706 €), Plextalk Daisy salvestustarkvara PRO 5 litsentsi (720 €) ja tarkvara Jaws litsentsi uuendused (2059 €).

2011.a. lõpus on raamatukogu kasutuses 8 arvutit, mis on soetatud aastal 2004 või varem, 5 arvutit – 2005, 8 arvutit – 2006, 2 arvutit – 2007, 3 arvutit – 2008, 1 arvuti – 2009, 2 arvutit – 2011.

Servereid on Eesti Hoiuraamatukogu kasutuses 4, mis on soetatud aastatel 2004, 2006, 2008 ja 2011.

2011.a. sai Eesti Hoiuraamatukogu Kultuuriministeriumilt 4 kasutatud arvutit (3 arvutit - 2006, 1-2007).

ELNET Konsortsiumi liikmemaks oli 2011.a. 2149 €.

Eesti Hoiuraamatukogu arvutipargi hooldamiseks on sõlmitud leping ICEIT Teenused OÜ-ga arvutite ja arvutivõrgu seadmete installeerimis- ja remonditöödeks, kodulehe uuendusteks ja hoolduseks ning EHR valduses olevate serverite tarkvara- ja installeerimistöödeks.

1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA

2011.a. Eesti Hoiuraamatukogus auditit läbi ei viidud.

2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS

Peavarahoidja Kalju Tammaru vaatas läbi aruandeaastal vahetuskogusse saabuvad venekeelsed trükised, millel vahetuskogusse saabuvate teavikute hulgas on jätkuvalt märkimisväärne osa, tegi otsused nende trükiste edaspidise saatuse üle, liitis need venekeelse koguga ja pakkus trükiseid teistele raamatukogudele ja mäluasutustele.

Jätkus ka eelmistel aastatel alustatud venekeelse fondi puhastamine nii dublettidest kui ka võimaliku kasutajate huvi kaotanud trükistest.

Venekeelsete trükiste kõrval tegeles peavarahoidja trükistega ka teistes võõrkeeltes, ametkondlike väljaannetega ja välis-eesti raamatutega. Viimaste vahetuskogusse saabumine on viimastel aastatel küll varasemaga võrreldes oluliselt vähenenud, kuid 2012.a. alguses jõudis raamatukokku järjekordne suur saadetis välismaalt, mis oli VEMU eestvedamisel kokkupandud Kanadas. Raamatukogude huvi välis-eesti raamatute vastu ei ole siiski raugenud, erilist huvi nende vastu tuntakse seoses välis-eesti kirjanike juubelitega.

Seoses senise nn varukogu üleandmisega vahetuskogusse tõstis peavarahoidja osa vahetuskogust ümber ja liitis kaks fondi. Enne 1945.a. ilmunud trükiste seast eraldati ilukirjandus ja sõnaraamatud, ilukirjandus sorteeriti tähtede kaupa, varem korrastatud osa fondist tõsteti ümber.

Peavarahoidja vaatas läbi Tehnikaülikooli poolt väljakolimisel Eesti Hoiuraamatukogule üleantud trükised, vene- ja eestikeelsed raamatud ja Eestis ilmunud perioodika. Seoses hoidla ühe ruumi vabastamisega Tervishoiu muuseumile kasutamiseks paigutati perioodika kogu ümber.

Jätkuvalt saabusid raamatukokku suured kogused trükiseid Eesti Rahvusraamatukogult ja Tartu Ülikooli raamatukogult, mille peavarahoidja läbi vaatas ja vahetuskogusse paigutas.

3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Aruandeperioodil jätkati hoiukogu komplekteerimist, võttes teistelt raamatukogudelt vastu vähekasutatavat, kuid säilitamist väärivat võõrkeelset teadus-, tehnika- ja kultuurialast kirjandust.

Aasta jooksul täienes hoiukogu 6931 trükise võrra. Alalisele säilitamisele hoiukogusse suunasid oma teavikuid Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Välisministeeriumi ja TTÜ Küberneetika Instituudi Raamatukogu. Läbi aastate on tihe koostöö olnud vahetusosakonnaga, kellelt saadakse peamiselt perioodiliste väljaannete puuduvaid aastakomplekte. Eesti Rahvusraamatukogu on viimastel aastatel põhiliselt ajalehti üle andnud. Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu pidas vajalikuks referaatajakirjade säilitamist hoiukogus.

Raamatukogude järgi vastuvõetud trükised:

Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu	- 4217 arvestusüksust
Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu	- 2187 arvestusüksust
Eesti Välisministeeriumi Raamatukogu	- 75 arvestusüksust
Eesti Rahvusraamatukogu	- 66 arvestusüksust
TTÜ Küberneetika Instituudi Raamatukogu	- 2 arvestusüksust
EHR vahetusosakond	- 384 arvestusüksust

Laadide järgi jagunesid vastuvõetud trükised järgmiselt:

raamatuid	- 292 eksemplari
ajakirju	- 3500 aastakomplekti
ajalehti	- 40 aastakomplekti
jätkväljaandeid	- 3099 eksemplari

Uusi nimetusi lisandus 3201:

raamatuid	- 291
ajakirju	- 189
jätkväljaandeid	- 2720

Kustutati 2 alalisele säilitamisele mittekuuluvat raamatut.

Seisuga 31.12.2011 sisaldas hoiukogu 517121 trükist

raamatuid	- 436257 eksemplari
ajakirju	- 29628 aastakomplekti ja 2833 nimetust
ajalehti	- 3538 aastakomplekti ja 277 nimetust
jätkväljaandeid	- 47698 eksemplari

2011.a. jätkus kogude korrastamine. Parandati ja paigutati mappidesse katkiseid trükiseid, võimaluse korral asendati need vahetusosakonnalt saadud eksemplaridega. Perioodikakogus toimus inventuur. Kontrolliti ajakirjade ja jätkväljaannete kohalolu vastavust kataloogile kohaviitade ulatuses P1-P532. Vaadati läbi 6290 aastakäiku ajakirju ja 1092 eksemplari jätkväljaandeid. Inventuuri käigus loeti kadunuks ajakirjade 7 aastakäiku.

2011. aasta lõpuks oli lugejale kättesaadav kogu informatsioon hoiukogu trükistest. E-kataloog ESTER sisaldas 104755 hoiukogu eksemplarikirjet ja autoreferaatide kohta sai andmeid kaartkataloogist (maht 629845 kaarti). Aruandeaastal kataloogiti ainult uusi teavikuid. Bibliokirjeid koostati 3147 ja eksemplarikirjeid 7348, kokku 10495 kirjet. Kõik trükised kirjeldati *de visu*.

Seoses teavikute MARC kataloogimise juhendite täiendamise ja parandamisega ELNETI-i poolt alustati hoiukogu kirjete korrastamisega. Aasta jooksul kontrolliti ja vajadusel muudeti 2300 bibliokirjet.

Liigitati ja märksõnastati 4045 trükist.

Läbi aastate on lugejateeninduse näitarvud väikesed olnud. Hoiukogu vähene kasutatavus on seletatav sellega, et ta on komplekteeritud teiste raamatukogude vähekasutatavatest trükistest. 2011.aastal registreeriti 52 füüsilist ja 48813 virtuaalset külastust. Kasutajaid oli raamatukogul 56.

Kohapeal laenutati 228 trükist. Kuna hoiukogus säilitatakse vabariigis ainukesena vanemaid võõrkeelseid ajalehti, moodustasid need laenutustest 55%. Lugejatele tehti 268 artiklikoopiat. Infopäringuid esitati 66 korral.

Elektrooniliselt vahendati raamatukogu kasutajatele 113 trükist. Skanneeriti ja saadeti lugejatele elektronposti kaudu 150 artiklit. Trükiseid saadeti RVL-i kaudu teistele raamatukogudele 19. Hoiuraamatukogu teenuseid kasutasid suuremate teadusraamatukogude kõrval ka Aruvälja raamatukogu, Narva Keskraamatukogu, Kohtla-Järve Keskraamatukogu, Tartu Ülikooli Füüsika Instituut, Tartu Ülikooli Kliinikum, EKA Kunstiteaduse Instituut ja Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu.

Seoses töömahu vähenemisega koondati pearaamatukoguhoidja ametikoht. Pidevalt on vahetusosakonnale abiks olnud trükiste hoidlasse paigutamisel ja raamatukogude poolt tellitud raamatusaadetiste kokkupanemisel.

4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2011 815814 trükist. Kogu täienes 2011. aasta jooksul 294072 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 325858 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 84860 trükist. Jätkati kogude puhastamist raamatukogudele mittevajalikest trükistest.

Kuna võõrkeelse kirjanduse vastu on huvi vähenenud, siis jätkati ka sel aastal just võõrkeelse kogu puhastamist. Makulatuuri suunati 240998 trükist. Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2011. aasta lõpul järgmiselt:

Eestikeelne trükis – 512277 eks.

Võõrkeelne trükis – 303537 eks.

2011. aastal saadi annetusi 666 korral. Eraannetajaid oli 460 ja nad annetasid raamatukogule kokku 117543 trükist.

Möödunud aastal saime kõige enam trükiseid Eesti Päevalehelt (66831 eks., millest enamiku moodustasid Eesti Mälu sarja raamatud)

Nagu juba eelnevalt mainitud, jagas 2011. aastal Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 84860 trükist.

Asutused	Eks
Rahva-,eriala ja lasteraamatukogud	21262
Kooliraamatukogud	26863
Kõrgkoolide raamatukogud	5254
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	9047
Muuseumid	4206
Ministeeriumid, valitsusasutused	1485
Haiglad, laste- ja hooldekodud	7687
Vanglad, sõjavägi	5665
Muud asutused	3491
Kokku	84860
Makulatuuri läks	240998
KOKKU kustutati	325858

Nagu tabelist nähtub, said Eesti Hoiuraamatukogust kõige enam trükiseid taas kooliraamatukogud. Palju ei jäänud maha ka rahvaraamatukogud.

Vaadati läbi 331 maili teel saabunud soovinimestikku.

Samuti on meie osakonna töötajad otsinud kirjandust ka teemade kaupa. Nii näiteks on Peep Pillak otsinud:

1. Rootsi Kuningliku Sõjamuuseumi palvel kirjandust Tallinna rootsiaegsete kindlustuste kohta, mida nad vajasisid näituse ettevalmistamisel.

2. Valinud ja toimenud Tveri oblastisse Andreapoli linnaraamatukokku sõnaraamatuid, õpikuid, lasteraamatuid, Eesti ilukirjanduse tõlkeid vene keelde ja teavikuid Eesti kohta, mis on eelkõige mõeldud seal elavatele Eesti juurtega inimestele.

3. Valinud ja toimetanud raamatuid Soome Sõjaveteranide Eesti Ühendusele, Eesti Muinsuskaitse Seltsile, Eesti Arhivaaride Ühingule, Peterburi Eesti Seltsile, Eesti Tehnikamuuseumile jt. asutustele.

Jätkunud on ka koostöö Pensionäride Ühenduste Liiduga, kelle abiga on toimetatud raamatuid mitmesse sotsiaalasutusse.

Raamatukogusse saabunud kirjastuste jääkidest koostati kaks pakkumisnimestikku.

Kultuuriministeeriumi ja teiste asutuste jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 11 nimetust raamatuid.

Ka sel aastal jagasime maavalitsustele raamatut „Las laps loeb“, (mille said kingiks 2011. aastal sündivad lapsed) Kokku jagati trükist 16860 eks.

Lisa 1 Kogude liikumine 2011

2011 vahetuskogu

	Trükiste üldarv	s.h. perioodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2011	847600	339991	454379	393221
2011 tuli juurde	294072	29564	215849	78223
2011 kustutati	325858	42913	157951	167907
Seis 1.01.2012	815814	326642	512277	303537

makulatuur	240998
raamatukogudele	84860
	325858

Vahetuskogu	2009	2010	2011
Aasta algul (aü)	887610	909482	847600
Aasta algul (lm)	24358	24958	23862
Lisandumine(aü)	247390	252039	294072
Kustutatud (aü)	225518	292401	325858
Aasta lõpul(aü)	909482	847600	815814
Aasta lõpul(lm)	24958	23862	22998

5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

		2010	2011
A	Tulu kokku	9066	537
a1	riigilt	8424	496
a2	omavalitsuselt		
a3	muudest allikatest	642	41
a3.1	sh ettevõttelt või eraisikult laekunud	0	0
a3.2	sihtfinantseerimine	60	9
a3.3	teenitud tulu (omatulu)	582	32

Eraldised investeeringuteks

Seadmete soetamine Eesti Pimedate Raamatukogule – 13PZ111B

2011.a. eraldati Eesti Pimedate Raamatukogule **28 760 €**, mille eest soetati:

Server – 3705,80 €

Microtech robot – 18 990,00 €

Mikrofonid – 1034,66 €

Daisypleierid Stratus 12 M (2) – 560,00 €

Tarkvara Jaws litsentsi uuendused – 2059,00 €

Plextalk Daisy salvestustarkvara PRO 5 litsentsi - 720,00 €

Seadmed ja tarvikud studiosse – 1679,21 €

Inventari soetamine – 13PZ111C

Eraldati **6391 €**, mille eest soetati remonditud tööruumidesse uusi töölaudu, riuleid ja kappe.

Elektrisüsteemi projekteerimine – 13PY111A

Elektrisüsteemi projekteerimiseks eraldati **12 782 €**.

Elektripaigaldise põhiprojekti teostajaks on eD Insenerid OÜ.

Liitumine AS Tallinna Vesi ühisvee ja kanalisatsioonisüsteemiga - 13PY298B

2011.a. eraldati **28 760 €**

AS Tallinna Vesi poolt 2010.a. tehtud hinnakalkulatsiooni ja Eesti Hoiuraamatukogu taotluse alusel eraldas Kultuuriministerium raamatukogule vee- ja kanalisatsioonitrassiga liitumiseks 2011.a. 28 760 € (13PY298B).

Tööde teostamiseks, mis hõlmasid veetoru sisendi ja veesõlme ehitust ning kanalisatsiooniväljundi korrastamist, kulus kokku 5981,76 €.

Tsentraalsesse vee- ja kanalisatsioonisüsteemi ühendamise üldmaksumus kujunes taotletud summast oluliselt väiksemaks, kuna osaliselt võttis Tallinna linn trassi ehitamise kulud enda kanda ning vahepeal oli AS Tallinna Vesi muutnud liitumistasu määramise korda.

Eesti Hoiuraamatukogu taotluse põhjal andis Kultuuriministerium nõusoleku kasutada ülejäänud summa (22 778,24 €) raamatukogu hoone katuse renoveerimiseks, administratiivkorpuse akende vahetamiseks, mis 2010. a. tööde teostamise ajal jäid väljavahetamata ja tuletõkkeuste paigaldamiseks.

Kulud mainitud töödele olid järgmised:

Katuse remont – 10 861,19 €

Akende vahetus – 7960,74 €

Tuletõkkeuste paigaldamine – 3956,16 €

Hooldusremont – Jooksvat remonti hoone parendamiseks on Eesti Hoiuraamatukogu teostanud rentnike (Merec Tööstuse OÜ, Infotrükk OÜ, Tele2 Eesti AS, Eesti Kunstiakadeemia) kaasabil, kelle poolt remondiks tasutud summad tasaarveldatakse rendisummaga.

2011 . a. renoveeriti administratiivkorpuse II korrusel 6 tööruumi kokku summas 17 103,52 €.

Eesti Hoiuraamatukogu tegevustulud ja -kulud 2011. a. (tuhat krooni):

Eesti Hoiuraamatukogu tulud:

		2010	2011
1.	Rent	286	
2.	Kommunaalmaksed	235	
3.	Sihtfinantseerimine	60	9
4.	Tasulised teenused, sh punktkirjas õpikute valmistamine	62	
KOKKU		643	

Kulud (tuhat krooni)

		2010	2011
A	Kulud kokku	8563	565
a1	Jooksevkulu	7531	520
a1.1	Tööjõukulu	5121	340
a1.1.1	Palk, preemia, hüvitis	5113	340
a1.1.2	Personali koolituskulud	8	
a1.2	Komplekteerimiskulud kokku	9	4
a1.2.1	Kulu paber kandjatele, mikrovormidele ja auvistele kokku	9	4
a1.2.1.1	sh raamatutele	9	4
a1.4	hoiukulud	249	16
a1.5	IKT kulud	191	18
a1.6	Halduskulud	941	65
a1.7	Muud kulud	1020	77
a2	Kapitalimahutused	1041	45
a2.1	Investeeringud põhivarasse	1041	31
a2.1.1	sh. uute ehitiste ja juurdeehitiste soetamine	869	31
a2.1.2	sh kõik muud kapitaalimahutused k.a. mööbel ja seadmed	-	
a2.2	Investeeringud infotehnoloogiasse	172	14

6 TEGEVUSKAVA 2012. AASTAKS

- Jätkata inventuuri perioodikakogus. Kontrollida trükiste kohalolekut vahemikus P533-P1000.
- Lõpetada hoiukogu bibliokirjete korrastamised vastavalt teavikute MARC kataloogimise juhenditele.
- Jätkata pakkumisnimekirjade koostamist vahetuskogu trükistest ja nende raamatukogu koduleheküljele ülespanemist ning raamatukogude teavitamist muude kanalite kaudu.
- Jätkata vahetuskogusse saabunud harvaleiduvate trükiste leidumuse kontrollimist arhiivraamatukogudes ja teistes mäluasutustes ja sealt puudumisel neid pakkuda huvitatud asutustele.
- Teavitada raamatukogusid ja teisi mäluasutusi ning elanikkonda vahetusosakonna teenustest.
- Laiendada koostööd kirjastuste ja teiste väljaandjatega raamatute ja perioodiliste väljaannete ülejääkide pakkumiseks ja jagamiseks neist huvitatud raamatukogudele ja teistele mäluasutustele.
- Jätkata fondide puhastamist mittevajalikust ja liigses eksemplaarsuses olevast kirjandusest.
- Luua kontakte väljaspool Eestit elavate eesti kogukondadega, selgitada välja nende raamatute soovid ja täita neid vastavalt võimalustele.
- Osaleda rahvuskaaslaste programmi töös.
- Laiendada rahvusvahelisi kontakte eesmärkide saavutamiseks.
- Tagada ülevaatliku informatsiooni kättesaadavus raamatukogu teenustest ja tegevusest koduleheküljel.
- Tutvustada raamatukogu meedia vahendusel, konverentsidel, erialaüritustel, kohapeal.
- Jätkata vanemate töökohaarvutite väljavahetamist uute või uuemate vastu.
- Jätkata aktiivset osalemist koolitusprogrammidel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel.
- Jätkata töökeskkonna parandamist (II korruse fuajee renoveerimine).
- Tagada optimaalne koosseis püstitatud eesmärkide täitmiseks.
- Arendada organisatsioonikultuuri.

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2011

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

2011. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust, samuti posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel. Postikulud tasus raamatukogu. 2010. aastaga võrreldes suurenes laenutuste arv märgatavalt tänu posti teel saadetavate mittetagastatavate heliraamatute populaarsusele. Sellest tingitult vähenes vahetult raamatukogust ning raamatukogudevahelise laenutuse teel laenutatavate teavikute hulk.

Laenutuses oli 2011. aasta lõpul 2866 nimetust heliraamatuid, 750 nimetust punktkirjas raamatuid, 79 puuteraamatut, 21 e-raamatut ja 3 kirjeldustõlkega filmi. 2011. aastal valmistati 82 nimetust eesti- ja 12 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 31 eestikeelset heliraamatut ja 1 venekeelne teos.

Punktkirjas trükiste (sh. õpikud ja töövihikud) toodang langes eelmise aastaga võrreldes tunduvalt, kuna Tartu Emajõe Kool tellis raamatukogult vaid ühe punktkirjas õppematerjali.

2011. aastal annetas MTÜ Kakora raamatukogule ainulaadsed teavikud - kirjeldustõlkega filmid. Ka elektrooniliste raamatute osas saadi annetuste näol olulist täiendust Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust ja Tartu Ülikooli Raamatukogust. Jätkati e-posti teel saadetavate elektrooniliste ajalehtede ning ajakirjade kättesaadavaks tegemist ning suurendati väljaannete valikut.

Aasta jooksul tutvustati raamatukogu aktiivselt erinevatel üritustel, meedias (ajakirjanduses, raadios), raamatukogus kohapeal. Septembris anti välja Eesti Pimedate Raamatukogu infovoldik, mida levitati raamatukogudele, koolidele, ravi- ja sotsiaahoolekandeesutustele. Tutvustustöö tulemuseks oli lugejate arvu pidev kasv.

2011. aastal tehti tublit tööd 2010. aasta sügisel alustatud heliteavikute allalaadimist ja voogedastusena kuulamist võimaldava veebikeskkonna loomisel ja katsetamisel. 2011. aasta detsembris jõuti heliraamatute andmete ja failide sisestamiseni. Aktiivne sisestustöö jätkub

ning 2012. aasta aprillis tehakse Veebiraamatukogu Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele kättesaadavaks.

Heliraamatute CD-de valmistamisprotsessi jõudluse suurendamise eesmärgil osteti raamatukogusse uus CD-de paljundusrobot. Detsembris soetati ka uued seadmed stuudiosse, et 2012. aastal vanad seadmed välja vahetada ning kaasajastada stuudiote sisustust.

Töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid Eesti Pimedate Raamatukogu mitmesugustel üritustel ning meedias.

Emakeelepäeval, 14. märtsil 2011. a., tunnustati Haridus- ja Teadusministeeriumi konkursi „Keeletegu 2010“ peaauhinnaga ja rahvaauhinnaga MTÜ Jumalalaegas ja Eesti Pimedate Raamatukogu töörühma eestikeelse hääljuhendamise loomise eest pimedate tehnilistele abivahenditele.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina.

Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid uues asukohas Eesti Hoiuraamatukogu hoones Suur-Sõjamäe 44a.

2011. aastal muutus Eesti Pimedate Raamatukogu struktuur ja aastalõpu seisuga töötas osakonnas 9 töötajat, neist 8 täistööajaga ning 1 poole kohaga.

1. juunil 2010 kinnitatud struktuur:

Osakonnajuhataja 1
Teabejuht 0,5
Infotöötaja 2
Helistuudio juhataja 1
Helioperaator 1
Helioperaator-tehnik 1
Punktkirja toimetaja 1
Tekstitöötaja 2
Abitöoline 1
Kokku 10,5

15. novembril 2011 kinnitatud struktuur

Osakonnajuhataja 1
 Teabejuht 0,5
 Infotöötaja 2
 Helindaja 1
 Helioperaator 1
 Punktkirja toimetaja 1
 Tekstitöötaja 2
Kokku 8,5

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimesi teenindavate raamatukogude sektsiooni Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Teabejuht Priit Kasepalu esindas Eesti Pimedate Raamatukogu Euroopa Pimedate Liidu punktkirjaesseeade võistluse Eesti žüriis ja oli selle esimees.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg on Haridus- ja Teadusministeeriumi juurde loodud punktkirjakomisjoni liige.

Osalemise konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe üritustel:

Helioperaator Valentina Borissenko:

- 9. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Pimedate Liidu 90. aastapäeva tähistaval konverentsil „Parem haridus tagab edu“.

Punktkirja toimetaja Avo Falkenberg:

- 25. mail Tartu Linnaraamatukogus seminaril „Punktkiri kui nägemispuudelisi kaasava hariduse oluline aspekt“.
- 6. oktoobril Eesti Hoiuraamatukogus Soome Celia Raamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu koostööseminaril.
- 27. oktoobril Tartu Emajõe Koolis seminaril „Taktiilsed joonised“.
- 9. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Pimedate Liidu 90. aastapäeva tähistaval konverentsil „Parem haridus tagab edu“.
- 15. detsembril Tartu Emajõe Koolis punktkirjaseminaril.

Teabejuht Priit Kasepalu:

- 7. veebruaril Eesti Teaduste Akadeemias Voldemar Milleri 100. sünniaastapäeva üritusel. Esinemine sõnavõtuga.
- 18. veebruaril Tartu Nägemisvaegurite Arenduskeskuse elulooapäeval.
- 28. veebruaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 1. märtsil Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 10. märtsil Väike-Maarja Hooldekodu päevakeskuses nägemisabivahendite esitluspäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 14. märtsil Vastseliina Gümnaasiumis Haridus- ja Teadusministeeriumi konkursi „Keeletegu 2010“ lõpuüritusel.
- 19. märtsil Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis tegevusterapeutide koolitusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 14. aprillil Haapsalu Sotsiaalmajas nägemisabivahendite esitluspäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 21. aprillil Imavere Rahvamajas nägemisabivahendite esitluspäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 26. aprillil Astangu Puudealase Teabe ja Abivahendite Keskuses. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 4. mail Tallinna Linnaarhiivis konverentsil „To (too?) Public: Library Marketing and Public Relations in Public Libraries Today“.
- 17. mail Kuressaares Saaremaa Pimedate Ühingu nägemisabivahendite ja raamatukoguteenuste tutvustuspäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 25. mail Tartu Linnaraamatukogus seminaril „Punktkiri kui nägemispuudelisi kaasava hariduse oluline aspekt“.
- 28. mail Lihula Valla Raamatukogus. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 9. juunil Jõgevamaa Puuetega Inimeste Kojas. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 28. augustil Tallinnas Põhuteatri hoovil avatud meelte päeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 21. septembril Narvas Ida-Eesti Pimedate Ühingu nägemisabivahendite esitluspäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 6. oktoobril Eesti Hoiuraamatukogus Soome Celia Raamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu koostööseminaril.
- 14. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu 5. aastapäeva ja valge kepi päeva konverentsil.
- 30. novembril Tartus Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raadiosõlme 55. aastapäeva üritusel.
- 5. detsembril Tallink Spaa & Conference Hotel'i konverentsikeskuses Eesti Puuetega Inimeste Kojas konverentsil „Kultuur ühendab?!“.
- 9. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Pimedate Liidu 90. aastapäeva tähistaval konverentsil „Parem haridus tagab edu“.
- 15. detsembril Tartu Emajõe Koolis punktkirjaseminaril.
- 16. detsembril Jüri Raamatukogu 105. aastapäeva üritusel.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall:

- 28. veebruaril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kõnekoosolekul „Raamatukogud erakondade kultuuripoliitikas“ ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu üldkoosolekul.
- 31. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus ELNET-i e-raamatute ümarlaua koosolekul.

- 4.-5. mail Tallinna Linnaarhiivis ja Eesti Lastekirjanduse Keskuses konverentsil „To (too?) Public: Library Marketing and Public Relations in Public Libraries Today“. Ettekanne „Communication with Media: experience of the Estonian Library for the Blind“
- 6. mail Helsingis Celia Raamatukogus konverentsil „DAISY Today“.
- 12. mail Eesti Rahvusraamatukogus ELNET-i e-raamatute ümarlaua koosolekul.
- 19. mail Oslos 2012. a. augustis Tallinnas toimuva IFLA eelkonverentsi „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ korralduskoosolekul.
- 25. mail Tartu Linnaraamatukogus seminaril „Punktkiri kui nägemispuudelisi kaasava hariduse oluline aspekt“.
- 18. juunil Tallinna Ülikoolis düsleksia olemust ja lugemisraskusi käsitleval seminaril „Breaking Barriers“.
- 12. septembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus dokumendihaldustarkvara Webdesktop koolitusel.
- 13. septembril Tartu Ülikooli Raamatukogus konverentsil „Emakeelne e-raamat raamatukogus“.
- 6. oktoobril Eesti Hoiuraamatukogus Soome Celia Raamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu koostööseminaril. Ettekanne „Holdings, Production and Services of the Estonian Library for the Blind“.
- 12. oktoobril Tallinna Keskraamatukogus e-raamatuid ja e-lugereid tutvustaval infotunnil.
- 21. oktoobril Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias IV Teadus- ja erialaraamatukogu päeval.
- 27. oktoobril Tartu Emajõe Koolis seminaril „Taktiilsed joonised“.
- Oktoober-november Tallinna Rahvaülikoolis kursusel „Trendid maailmakirjanduses IV“.
- 28. novembril Eesti Hoiuraamatukogus 2012. a. augustis Tallinnas toimuva IFLA eelkonverentsi „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ korralduskoosolekul.
- 9. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Pimedate Liidu 90. aastapäeva tähistaval konverentsil „Parem haridus tagab edu“.
- 15. detsembril Tartu Emajõe Koolis punktkirjaseminaril.

Tekstitöötaja Taimi Olmet:

- 15. detsembril Tartu Emajõe Koolis punktkirjaseminaril.

Infotöötaja Ülle Olt:

- 9. juunil Tallinna Ülikoolis konverentsil „Picture & Text“.
- 6. oktoobril Eesti Hoiuraamatukogus Soome Celia Raamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu koostööseminaril.
- 21. oktoobril Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias IV Teadus- ja erialaraamatukogu päeval.
- 30. novembril Tartus Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raadiosõlme 55. aastapäeva üritusel.

Infotöötaja Margit Orusaar:

- 31. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus ELNET-i e-raamatute ümarlaua koosolekul.
- 6. mail Helsingis Celia Raamatukogus konverentsil „DAISY Today“.
- 12. mail Eesti Rahvusraamatukogus ELNET-i e-raamatute ümarlaua koosolekul.

- 30.-31. augustil Eesti mäluasutuste suveseminaril "Digitaalse ressursi strateegiad ja kompetentsikeskused".
- 13. septembril Tartu Ülikooli Raamatukogus konverentsil „Emakeelne e-raamat raamatukogus“.
- 6. oktoobril Eesti Hoiuraamatukogus Soome Celia Raamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu koostööseminaril.
- 21. oktoobril Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias IV Teadus- ja erialaraamatukogu päeval.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused:

- 9. veebruaril Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi esindajad;
- 14. märtsil Inglismaa Nottinghamshire raamatukogude lugemisspetsialist Sheelagh Gallagher, Nottinghami Trenti Ülikooli erivajadustega üliõpilaste nõustaja Liz Silver;
- 22. märtsil Raasiku laste- ja noortekeskuse ja Peningi lapsed;
- 12. aprillil Jüri Gümnaasiumi õpilased, õpetaja, Jüri Raamatukogu juhataja;
- 14. aprillil raamatukoguhoidjate kutsekoolitusel osalejad;
- 9. mail DAISY Konsortsiumi kommunikatsioonijuht Varju Luceno;
- 18. mail Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kogude toimkonna liikmed, Soome Nägemispuudelite Keskliidu, Herzeni nim. Venemaa Riikliku Pedagoogikaülikooli tüflopäedagoogika osakonna, Karjala Pimedate Raamatukogu, Karjala nägemispuudega laste internatkooli ja nägemispuudega inimeste rehabiliteerimiskeskuse esindajad;
- 26. mail Hiiumaa raamatukoguhoidjad;
- 15. juunil Tartu Ülikooli erialaraamatukogude töötajad;
- 5. juulil spordiklubi Ookami judokooli lapsed ja treenerid;
- 28. septembril misjonärid Ameerika Ühendriikidest;
- 29. septembril Tallinna Ülikooli eri- ja sotsiaalpedagoogika üliõpilased;
- 6.-7. oktoobril Soome Celia Raamatukogu töötajad;
- 26. oktoobril Lääne-Virumaa koolide raamatukoguhoidjad;
- 1. novembril Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö üliõpilased;
- 28. novembril IFLA LPD (Libraries Serving Persons with Print Disabilities) sektsiooni liikmed Rootsist, Belgiast, Norrast, Soomest.

2011. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust ka meedias.

Artiklid Eesti Pimedate Raamatukogust:

- Täna peetakse punktkirjapäeva. – Külauudised, 4. jaanuar 2011
- Adorf, Margit. Punktkirja-lastemenükid tulid Tartu soomlase sulest. – Eesti Päevaleht, 4. jaanuar 2011
- Kasepalu, Priit. Parim keeletegu 2010. – Raamatukogu (2011) 3
- Kasepalu, Priit. Ajakirjandus aitab raamatukogu tutvustada. – Raamatukogu (2011) 3

- President Ilves: head emakeelt kõneldes ja kirjutades teeme iga päev ühe väikese keeleteo. – Lõunaleht, 14. märts 2011
- Kaarna, Ivi. Eesti keele auks tehti väärt tegusid. – Võrumaa Teataja, 15. märts 2011
- Helme, Kristi. Meie kõikide eesti keel. – Opetajate Leht, 18. märts 2011
- Rannut, Mart. Kas keelelised inimõigused ja keeleline julgeolek on Eestis tagatud. – Sirp, 18. märts 2011
- Kasepalu, Priit. Kui raamatut ei saa lugeda, võib seda kuulata. – Virumaa Teataja, 22. märts 2011
- Arunurm, Kristjan. Janar Vaik Raasikult sai Emakeele Seltsilt peapremia keeleteo eest. – Sõnumitooja, 23. märts 2011
- Kasepalu, Priit. Kahekordne tunnustus. – Videvik, 24. märts 2011
- Kasepalu, Priit. Päevakeskuses tutvustati nägemis- ja kuulmispuudega inimeste tehnilisi abivahendeid. – Väike-Maarja Valla Infoleht, 31. märts 2011
- Kasepalu, Priit. Estonia – Award for Estonian language interfaces for technical devices for the blind. – EBU Newsletter (2011) 79
- Kasepalu, Priit. Möödunud aasta parima keeleteo tunnustus tuli Jumalalaekale. – Eesti Kirik, 6. aprill 2011
- Kasepalu, Priit. Vaegnägijatele, et paremini toime tulla. – Läänlane, 13. aprill 2011
- Imaveres saab tutvuda pimedate lugemisviisidega. – Järva Teataja, 19. aprill 2011
- Kasepalu, Priit. Üleskutse: abiks nägemis- ja kuulmispuudega inimestele. – Saarte Hääl, 14. mai 2011
- Kasepalu, Priit. Et nägemispuudega inimesed saaksid hõlpsamalt toime tulla. – Külauudised, 16. mai 2011
- Et paremini toime tulla. – Meie Maa, 16. mai 2011
- Kasepalu, Priit. Parim keeletegu juhib tähelepanu. – Valguse Kaja (2011) mai
- Kasepalu, Priit. Abivahendid ja heliraamatud aitavad. – Saarekoda (2011) juuni
- Kasepalu, Priit. Award for Estonian language interfaces for technical devices for blind people. – IFLA LPD Section website (2011) 1 June
- Veskus, Meeli. The Estonian Library for the Blind. – NAPLE Blog: National Authorities on Public Libraries in Europe (2011) 7 July
- Estonian Library for the Blind: a DAISY Focus. – The DAISY PLANET: the DAISY Consortium's Monthly Newsletter (2011) August
- Kasepalu, Priit. Audioraamatud Tallinnast Eesti Pimedate Raamatukogust. – Eesti Elu = Estonian Life, 9. september 2011
- Kasepalu, Priit. Audioraamatud Tallinnast Eesti Pimedate Raamatukogust. – Eesti Päevaleht = Estniska Dagbladet, 14. september 2011
- Kasepalu, Priit. Audioraamatud Tallinnast Eesti Pimedate Raamatukogust. – Vaba Eesti Sõna = Free Estonian Word, 22. september 2011
- Kasepalu, Priit. Audioraamatud Tallinnast Eesti Pimedate Raamatukogust. – Meie Kodu = Our Home: Australian Estonian Weekly, 5. oktoober 2011
- Kasepalu, Priit. Heliraamatud võimaldavad pimedail kirjandust nautida. – Hiiu Leht, 14. oktoober 2011
- Riimets, Jaanus. Päeva täidavad heliraamatud. – Videvik, 17. november 2011
- Kasepalu, Priit. Kallis jõuluvana! – Puutepunktid (2011) detsember

2011. aastal tutvustati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust raadiosaadetes: 5. jaanuaril Pereraadio hommikuprogrammis ja 28. märtsil radio Sky Plus hommikuprogrammis.

2011. aastal toimus koostöö teiste raamatukogude ja muude asutuste ning organisatsioonidega. Selle tulemusel saadi kogusse juurde erinevat laadi teavikuid.

Kui 2010. aastal annetas Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu Eesti Pimedate Raamatukogule Sihtasutuse Archimedes programmi Primus kuulderaamatute projekti raames valminud heliraamatuid, siis 2011. aastal lisandusid heliraamatutele ka e-raamatud. 2011. aasta septembris algas sama programmi raames koostöö Tartu Ülikooli Raamatukoguga. 2011. aasta jooksul saadi kahelt ülikooliraamatukogult annetuseks ja tehti lugejatele kättesaadavaks 38 nimetust heli- ja e-raamatuid eesti, vene, inglise keeles.

2011. aasta märtsis annetas MTÜ Kakora Eesti Pimedate Raamatukogule kolm kirjeldustõlkega filmi.

Kogudes olevaid teavikuid, eriti puuteraamatuid, anti 2011. aastal eksponaatideks näituste ja muude ürituste tarbeks MTÜ-le Kakora, Tallinna Ülikoolile, Eesti Pimedate Liidule.

Koostöös MTÜ-ga Jumalalaegas toimus uute Daisy-pleierite lokaliseerimine. Eesti Pimedate Raamatukogus salvestati Daisy-pleierite Stratus ja StratusM kasutusjuhendid.

Iga-aastase traditsiooni kohaselt saadeti koostöös MTÜ-ga Jumalalaegas ühised jõulukaardid Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele ja abivahendikeskuse Silmalaegas klientidele.

Usaldusväärse koostööpartneri leidmine Tallinna Ülikooli eri- ja sotsiaalpedagoogika osakonna näol aitas 2011. aastal levitada infot Eesti Pimedate Raamatukogust ning tutvustada raamatukogu tööd ka eri- ja sotsiaalpedagoogika üliõpilastele. 2012. aastal on plaanis jätkata senist koostööd.

2011. aasta septembris valmis Eesti Pimedate Raamatukogu voldik. Tänu sellele sai infot raamatukogu kohta laiemalt levitada. Voldikuid on levitatud erinevatele asutustele: Tallinna Keskraamatukogule, Pärnu Keskraamatukogule, Tartu Keskraamatukogule, Jüri Raamatukogule, Tallinna Puuetega Inimeste Kojale, Ida-Tallinna Keskhaigla Silmakliinikule. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametile edastatud voldikud on jõudnud Tallinna sotsiaalhoolekande osakondadesse ning eakate päevakeskustesse.

2011. aastal tegi Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht Priit Kasepalu aktiivset tutvustustööd puuetega inimeste organisatsioonides sh. pimedate ühingutes, raamatukogudes, õppeasutustes, hooldekodudes ja teistes asutustes üle Eesti. Teavet raamatukogu kohta levitati ka Eestist väljapoole. Artiklid raamatukogust avaldati eestikeelsetes ajalehtedes, mis ilmuvad Rootsis, Kanadas, Ameerika Ühendriikides ja Austraalias. Samalaadne teavitustöö jätkub 2012. aastal.

2011. aastal sai tunnustuse osaliseks koostöö MTÜ-ga Jumalalaegas. Emakeelepäeval, 14. märtsil 2011. a., tunnustati Haridus- ja Teadusministeeriumi konkursi „Keeletegu 2010“ peaauhinnaga ning rahvaauhinnaga MTÜ Jumalalaegas ja Eesti Pimedate Raamatukogu töörühma eestikeelse hääljuhendamise loomise eest pimedate tehnilistele abivahenditele.

6.-7. oktoobril 2011.a. toimus Eesti Pimedate Raamatukogu ja Soome Celia Raamatukogu koostööseminar, mille korraldamist rahastas Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium. Seminaril käsitleti lugejateenindust tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele, kogude komplekteerimist, erinevat laadi (heli-, e-, DAISY-täistekst- ja punktkirjas) raamatute valmistamist, tulevikusuundi Celia Raamatukogus ja Eesti Pimedate Raamatukogus. Kahe päeva sisse mahtus lisaks seminarile Eesti Pimedate Raamatukoguga tutvumine ning väljasõit Lahemaale.

2 KOGUD

Aastal 2011 on valmistatud:

- eestikeelseid heliraamatuid 82 nimetust – 1015 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 12 nimetust – 156 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eesti- ja venekeelseid heliraamatuid 32 nimetust – 544 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 6344 CD-d;
- punktkirjas trükiseid (välja arvatud õpikud ja töövihikud) 35 nimetust – 7085 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- punktkirjas õpikuid ja töövihikuid 1 nimetus – 523 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja „Epüfon“ 11 numbrit.

Heliraamatute valmistamiseks taotleti ja saadi toetust Hasartmängumaksu Nõukogult 2010. aasta oktoobris. Eelmise aasta sügisel alanud projekt lõppes 2011. aasta märtsis ja selle tulemusel valmis 10 nimetust Eesti ajalugu käsitlevat heliraamatut, millest enamiku moodustavad sarjas „Eesti mälu“ ilmunud raamatud.

Lisaks raamatukogus valmistatud teavikutele täienes kogu annetuste poolest. Annetati 162 nimetust erinevat laadi teavikuid – heli-, punktkirjas, puute-, trükitud, e-raamatuid, kirjeldustõlkega filme. Suurim osa annetatud heliraamatuid laekus Võrust Pimedate Infoühingust Helikiri. Põhja-Eesti Pimedate Ühingult saadi heliraamatuid vabatahtlike lugejate esituses. Vanalinna Hariduskolleegiumi raamatukogult saadi kingitusena punktkirjas raamatuid inglise keeles. Tallinna Ülikool annetas pimedate raamatukogule käsitööna valmistatud puuteraamatuid, MTÜ Kakora aga kirjeldustõlkega filme. Tallinna Ülikooli Akadeemiliselt Raamatukogult ning Tartu Ülikooli Raamatukogult saadi Primus programmi raames heli- ja e-raamatuid eesti, vene ja inglise keeles. Erasisikud annetasid ühe trükitud raamatu ning mõned heliraamatud.

Kogu täiendati ka heliraamatute ostmise teel. Kauplustest osteti 34 nimetust eesti- ja venekeelseid heliraamatuid.

2011. a. jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega. Teistele välismaa raamatukogudele saadeti 104 eesti- ja venekeelset heliraamatut, vastu saadi 20 eesti- ja venekeelset heliraamatut.

Välisraamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

- Soome – 18 eesti- ja 13 venekeelset nimetust;
- Norra - 14 venekeelset nimetust;
- Rootsi – 13 venekeelset nimetust;
- Austraalia – 12 venekeelset nimetust;
- Läti - 12 venekeelset nimetust;
- Leedu - 12 venekeelset nimetust;
- Venemaa - 10 venekeelset nimetust.

Välisraamatukogudest saadud heliraamatute arv:

- Läti - 1 venekeelne nimetus;
- Soome - 10 eesti- ja 9 venekeelset nimetust.

Tänu raamatuvahetusele välisraamatukogudega täienes võrdselt eesti- ja venekeelsete heliraamatute kogu. Võrreldes 2010. aastaga langes tunduvalt välisraamatukogudele saadetavate nimetuste arv. Üheks põhjuseks on asjaolu, et varemsalvestatud venekeelsete raamatute digiteerimise ja restaureerimise kulminatsioon oli 2009-2010. aastal ning 2011. aastal saadeti välisraamatukogudele vaid uusi Eesti Pimedate Raamatukogus salvestatud raamatuid. Välisraamatukogudelt saadi ka varasemast vähem raamatuid. 2011. aastal võeti ühendust Novosibirski, Karjala ja Peterburi pimedate raamatukogudega selleks, et arendada koostööd ja alustada raamatuvahetust. Raamatukogudele saadeti nimekirjad Eesti Pimedate Raamatukogus salvestatud venekeelsetest heliraamatutest. Loodetud tulemus jäi saavutamata, nt. Peterburi pimedate raamatukogu oli nõus meie raamatuid kingitusena saama, kuid oma raamatuid meile müüma.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate konkreetsete soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud retsensioonide või läbiloetud raamatute põhjal.

3 LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas, elektrooniliste teavikute, puuteraamatute ja kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi. Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele. 2011. aastal muudeti kasutuseeskirja ning vastavalt 30. mail 2011. aastal kinnitatud kasutuseeskirjale nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiat tavakirjas teksti lugemist takistava puude, haiguse või häire kohta.

Aastal 2011 oli:

- raamatukogu kasutajaid 537;
- heliajalehtede ja -ajakirjade posti teel laenajaid 249;
- elektrooniliste väljaannete (ajalehtede, -kirjade ja e-Raamatututvustaja) saajaid 99;
- posti teel teenindatavaid raamatukogusid jt. organisatsioone 9;
- laenutusi 15 567, sealhulgas laenutusi raamatukogudevahelise laenutuse teel 161;
- külastusi 512.

Raamatukogu oli avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani a 6 tundi. Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, samuti posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

2011. aastal registreeriti Eesti Pimedate Raamatukogus 52 uut lugejat. Mittetagastatavate heliraamatute laenutused moodustasid laenutuste üldarvust (15 567) väga suure osa – 11 907. 2011. aastal jätkati 2010. aastal alanud koostööd Põhja-Eesti Pimedate Ühinguga ning soovijatele oli ühingu majas Tallinnas Tondi 8a avatud pimedate raamatukogu laenutuspunkt. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud

raamatuid. Tondi 8A laenutuspunktis registreeriti aasta jooksul 68 külastust. Raamatukogu külastati kohapeal 444 korda. Külastuste arv langes võrreldes 2010. aastaga poole võrra. Seevastu laenutuste arv, eriti mittetagastatavate heliraamatute laenutuste arv, kasvas tänu sellele, et lugejad eelistasid tellida posti teel mittetagastatavaid heliraamatuid. Punktkirjas raamatuid laenasid põhiliselt õpilased. Vaid mõned täiskasvanud tundsid huvi punktkirjas materjalide vastu.

Raamatute tellimine raamatukogudevahelise laenutuse kaudu vähenes veidi võrreldes 2010. aastaga. 2011. aastal tellis Eesti Pimedate Raamatukogult RVL-i teel kirjandust 5 raamatukogu, hooldekodu ja pimedate ühingut Eestis. Laenutuste arv oli 161. Aktiivseimad neist olid Väike-Maarja Valla Raamatukogu ja Tartu Emajõe Kooli Raamatukogu. RVL-i kaudu tehti koostööd ka Peterburi Pimedate Raamatukoguga ning sealt saadi lugejate tarbeks punktkirjas venekeelseid raamatuid ja ajakirju.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutusekssemplaridena kui mittetagastatavatena, heliajalehti ja -ajakirju aga vaid mittetagastatavatena. Neid saadeti lugejatele posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heliajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valminud, ostetud või annetustena saadud eestikeelsed heliajalehed ja -ajakirjad. Venekeelsed heliajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heliteavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatelt raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. Need olid 2011. aastal 7800,99 €.

Raamatukogu saatis omavalmistatud heli- ja punktkirjas teavikuid ning Pimedate Infoühingult Helikiri saadud audioraamatuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule. Nendest raamatukogudest saadetakse materjalid omakorda Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogule, mille kaudu toimub teavikute laenutamine lugejatele.

Raamatukogus igakuiselt koostatav saabunud raamatute nimestik „Raamatututvustaja“ salvestati CD-dele ja saadeti lugejatele posti teel. Samuti saadeti soovijatele „Raamatututvustaja“ elektrooniline variant e-posti teel.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

Uute Eesti Pimedate Raamatukogus toodetud heliraamatute maht originaaltunde arvestades oli väiksem kui 2010. aastal. Eestikeelseid heliraamatuid valmistati 5 nimetuse võrra vähem, venekeelseid heliraamatuid aga 7 nimetuse võrra rohkem kui 2010. aastal.

2011. aastal digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks oluliselt vähem heliraamatuid kui 2010. aastal – 32 nimetust. Eesti Pimedate Raamatukogus digiteeriti 14 nimetust heliraamatuid. Soomest Celia Raamatukogust saadi 5 nimetust ning Pimedate Infoühingult Helikiri 13 nimetust digiteeritud ja restaureeritud heliraamatuid.

Heli ajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: „Videvik“, „Terviseleht“, „Zdorovje dlja vseh“, „Elukiri“, „Eesti Naine“, „Eesti Loodus“. Lisaks tehti CD-del huvilistele kättesaadavaks nägemispuudega inimeste elu kajastavad väljaanded „Epüfon“, Eesti Pimedate Liidu infoleht „Valguse Kaja“, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infoleht „Kuukiir“ ning Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikud saated.

2011. aastal lisandus 5 uut sisselugejat. 6 esitajat salvestasid tekste kodus arvuti või DAISY-salvestajaga.

Heliraamatute CD-de valmistamisprotsessi kiirendamise eesmärgil hangiti 2011. aastal raamatukogusse uus CD-de paljundusrobot Microtech XPress. Aasta algul osteti kodus sisselugejate jaoks uued mikrofonid ning aasta lõpul hangiti stuudiosse uued seadmed.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2011. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud punktkirjas teavikutest moodustasid valdava osa ilukirjanduse sh. lastekirjanduse hulka kuuluvad raamatud. Nendest enamik olid koolides kohustuslikud või soovituslikud. Punktkirjas ilukirjanduslik toodang oli väiksem kui 2010. aastal. Lisaks ilukirjandusele anti välja punktkirjas Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“.

Tartu Emajõe Kooli tellimusel ja rahastamisel toimetati ja trükiti 1 õppematerjal inglise keeles tavakoolis õppivate pimedate õpilaste jaoks.

Aasta jooksul tehti koostööd Tallinna Ülikooli tööõpetuse osakonnaga, kelle tellimusel trükiti üliõpilaste valmistatud puuteraamatute jaoks kilelehtedele 61 lehekülge punktkirjas teksti. Punktkirjas materjale trükiti teistelegi asutustele ja organisatsioonidele sh. MTÜ-le Kakora.

Pimedate raamatukogu lugejate vajadustest lähtuvalt alustati 2011. aastal punktkirjasiltide valmistamist ja kleepimist mittetagastatavate heliraamatute ümbrikele selleks, et raamatud oleksid hõlpsalt tuvastatavad.

Aasta alguses saadeti soovijatele Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud punktkirjas 2011. aasta kalendrid.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Sarnaselt 2010. aastaga jätkati Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele elektroonilise info vahendamist. Nägemispuudega arvutikasutajatele edastati e-posti teel kõnesüntesaatoriga kuulamiseks või suurendusprogrammiga lugemiseks ajalehti „Eesti Päevaleht“, „Postimees“, „Õhtuleht“, „Terviseleht“ ja „Videvik“ ning ajakirju „Eesti Loodus“, „Kodutohter“, „Elukiri“, „Eesti Naine“. 2011. aastal lisandusid e-posti teel saadetavate väljaannete loetellu „Maaleht“, „Eesti Ekspress“, „Puutepunktid“. Huvilistele tehti elektroonilisel kujul kättesaadavaks Eesti Pimedate Raamatukogusse saabunud raamatute nimestik „Raamatututvustaja“ ning raamatukogus koostatav väljaanne „Epüfon“. Aasta algul oli elektrooniliste väljaannete tellijaid 81, aasta lõpul aga 99.

Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehel on huvilistel võimalus sirvida raamatukogus olevate teavikute nimestikku sh. uudiskirjanduse nimestikku ning valida välja endale meelepärased

raamatud. Raamatusoove saab elektrooniliselt esitada kodulehel olevate tellimisvormide kaudu. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehte külastati 2011. aastal 97 870 korda.

7 VEEBIRAAMATUKOGU LOOMINE

2010. aasta septembris alustas Eesti Pimedate Raamatukogu koostööd OÜ-ga Iceit, et luua veebikeskkond Veebiraamatukogu, mis võimaldaks Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel raamatukogus leiduvaid heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju alla laadida ja voogedastusena kuulata.

Sellise keskkonna loomisele andis tõuke:

- vajadus tagada raamatukogu lugejatele laiem juurdepääs raamatukogus leiduvatele heliraamatutele, -ajalehtedele ja -ajakirjadele;
- vajadus vähendada kulusid, mis on seotud mittetagastatavate heliraamatute valmistamise ja posti teel saatmisega;
- Eesti Pimedate Raamatukogu lugejate huvi sellise keskkonna järele.

Veebiraamatukogu esimene testversioon avati 15. detsembril 2010. aastal. 2011. aasta toimus veebikeskkonna testimine, mis lõppes 16. novembril. Detsembris algas raamatuandmete sisestamine ja failide üleslaadimine Veebiraamatukogusse. 2011. aasta lõpuks oli keskkonda lisatud ligi 500 Eesti Pimedate Raamatukogus salvestatud heliraamatut. 2012. aastal lisatakse Veebiraamatukogusse kõik ülejäänud varasematel aastatel Eesti Pimedate Raamatukogus salvestatud heliraamatud, samuti jooksvalt salvestatavad uued heliraamatud, heliajalehed ja -ajakirjad ning teiste tootjate raamatud vastavalt kokkulepetele väljaandjatega - kokku ligi 1600 nimetust. 2012. aastal tehakse Veebiraamatukogu Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele kättesaadavaks.

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2010. aasta aruande 5. alajaotuses.

8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2011. aasta aruande 5. alajaotuses.

9 TEGEVUSKAVA 2012. AASTAKS

- lugejatele tehakse kättesaadavaks heliteavikute allalaadimist ja voogedastamise teel kuulamist võimaldav veebikeskkond Veebiraamatukogu;
- jätkatakse raamatuvahetust teiste riikide pimedate raamatukogudega ja uute koostööpartnerite otsimist;
- jätkatakse koostööd Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga ning Tartu Ülikooli Raamatukoguga Primus programmi kuulderaamatute projekti raames;
- jätkatakse koostööd Pimedate Infoühinguga Helikiri heliteavikute internetis kättesaadavaks tegemisel;
- otsitakse uusi teksti esitajaid ja katsetatakse nende esitust;
- sisustatakse raamatukogu stuudiod kaasaegsete seadmetega;
- valmistatakse heliraamatuid rohkem kui 2011. aastal;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimist ja restaureerimist;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid rohkem kui 2011. aastal;
- korrastatakse tavakirjas teavikute kogu;
- 14. veebruarist 12. märtsini korraldatakse võistlus „Märka punktkirja“, mille eesmärgiks on leida Eestis kohti või tooteid, millel on punktkirjas tähistus;
- 8.-9. augustil korraldatakse Tallinnas IFLA 78. üldkonverentsi eelkonverents „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd nägemispuudega inimestele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt. raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias.

Marja Kivihall
Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna juhataja

Vaiko Sepper
Eesti Hoiuraamatukogu direktor

14.märts 2012.a.